

Handläggare
Karolin Bogren Gavling
Telefon: 08 508 121 96

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
17 oktober 2024

Remiss Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna, KS 2023/1159

Remiss från Kommunstyrelsen KS 2023/1159

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stockholm stad har haft fyra program för de mänskliga rättigheterna och tar nu ett helhetsgrepp och samlar stadens arbete med mänskliga rättigheter i ett program (MR-programmet). Syftet är att stärka och utveckla de ordinarie processerna och samtidigt skapa en långsiktigt hållbar struktur för alla nämnder och bolagsstyrelser. Programmet ersätter programmen för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck, program för barns rättigheter och inflytande, program för ett jämställt Stockholm samt strategi för romsk inkludering. Programmets mål är att staden ska vara öppen, jämlik och jämställd, fri från alla former av diskriminering och rasism.

Förvaltningen ser positivt på att staden samlar arbetet kring mänskliga rättigheter i ett program. Detta eftersom det bidrar till att stärka och utveckla de ordinarie processerna och samtidigt skapa en långsiktigt hållbar struktur för arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 3 oktober 2024. Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, stadens samtliga stadsdelsnämnder och facknämnder, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, kommunstyrelsens pensionärsråd,

kommunstyrelsens råd för nationella minoriteter samt ett flertal organisationer, föreningar och riksförbund som arbetar för mänskliga rättigheter.

Förvaltningen har fått anstånd till den 18 oktober 2024.

Ärendet

Kommunstyrelsen har tagit fram ett nytt program för de mänskliga rättigheterna. Programmet ersätter tidigare framtagna program som har täckt de mänskliga rättigheterna, nu samlas arbetet i ett program. Programmet gäller för samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Programmen som ersätts och därmed utgår är:

- Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck 2018-2022
- Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022
- Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022
- Strategi för romsk inkludering 2018-2022

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) ska ge vägledning för stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Programmets mål är: *Stockholms stad är en öppen, jämlik och jämställd stad, fri från alla former av diskriminering och rasism.*

De mänskliga rättigheterna slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Exempel på grundläggande fri- och rättigheter är: Rätten till utbildning, bostad, arbete, delaktighet i samhället och frihet från hat, hot och våld. Rättigheterna är odelbara och ingen rättighet är viktigare än någon annan.

Utifrån internationella åtaganden om mänskliga rättigheter och sitt demokratiska uppdrag ska kommuner säkerställa att alla människor får lika tillgång till sina rättigheter samt likvärdig service och bemötande. Stockholms stad har haft flera olika program för att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Nu tar staden nästa steg och samlar arbetet i ett och samma program.

MR-programmet innehåller tre fokusområden:

- Kunskap och information
- Välfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Fokusområdena utgör tillsammans grundläggande förutsättningar för att staden ska kunna bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare och säkerställa att de mänskliga rättigheterna efterlevs i stadens verksamheter. MR-programmet och de tillhörande handlingsplanerna ska bidra till ett intensifierat arbete inom de tre fokusområdena.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska i detta arbete systematiskt öka sin kunskap, förbättra informationen och bemötandet samt stärka stockholmarnas delaktighet och inflytande.

Att arbeta sammanhållet med de mänskliga rättigheterna är inte en motsättning till att också synliggöra och arbeta utifrån kunskapen om att individer och grupper har olika levnadsvillkor och möjligheter. Ett sätt att säkerställa rättigheter för individer och grupper med olika förutsättningar är att handlingsplaner tas fram för:

- Att arbeta mot rasism
- Barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad
- De nationella minoriteternas rättigheter
- Ett jämställt Stockholm
- Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck (hbtqi)
- Romsk inkludering

Arbetet med att uppnå målet med programmet och handlingsplanerna är nära kopplat till stadens demokratiarbete och arbetet med att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål i Agenda 2030 med fokus på principen Lämna ingen utanför.

Stadsledningskontoret har tagit fram en modell i form av en trappa som beskriver olika steg i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Modellen beskrivs också kunna vara till hjälp för att bedöma och följa upp en verksamhets arbete och för att förstå vad som är nästa steg i utvecklingsarbetet. Följande steg beskrivs i modellen:

1. Kompetenshöjande insatser sker regelbundet och till nyanställda.
2. Styrdokument och rutiner inkluderar de mänskliga rättigheterna och identifierar grupper som har svårare att få sina rättigheter tillgodosedda.
3. Metoder och arbetssätt för kartläggningar och analyser är anpassade för och används i verksamheten, exempelvis rättighetsbaserat arbetssätt, barnkonsekvensanalys, jämställdhetsanalys och universell utformning (funktionshinderperspektivet).

4. Delaktighet och inflytande tillgodoses i frågor som berör verksamhetens målgrupper direkt och indirekt.
5. Systematiskt arbete/insatser tas fram utifrån mål, identifierade utmaningar och analyser.
6. Sammanhållen uppföljning av arbetet genomförs utifrån mål, prioriteringar och utvecklingsområden.

Stadens arbete med de mänskliga rättigheterna ska vara systematiskt och sammanhållet. Det ska utgå från ordinarie processer samt från kunskap om stockholmarnas levnadsvillkor och tillgång till de mänskliga rättigheterna. Vartannat år ska stadsledningskontoret genomföra en bedömning av stadens arbete som helhet med utgångspunkt i nämndernas rapportering i verksamhetsberättelsen, övrig relevant statistik och modell för arbetet med mänskliga rättigheter. Bedömningen sammanställs i en rapport som lämnas till kommunfullmäktige.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab- och kansli. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 7 oktober 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på att staden samlar arbetet kring mänskliga rättigheter i ett program. Detta eftersom det bidrar till att stärka och utveckla de ordinarie processerna och samtidigt skapa en långsiktigt hållbar struktur för arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna.

Stockholms stads arbete med de mänskliga rättigheterna är prioriterat. Kommunfullmäktiges budget och dess inriktningsmål knyter an till området med tydliga ambitioner kring jämlik välfärd, rättvis klimatomställning samt utbildning, jobb och bostäder för alla. Ett styrdokument som tydligare vägleder nämnder och bolagsstyrelser i arbetet gällande säkerställandet av de mänskliga rättigheterna fyller ett behov och välkomnas av förvaltningen.

Förvaltningen håller med om att MR-programmets tre fokusområden; kunskap och information, välfärd och service samt delaktighet och inflytande utgör grundläggande förutsättningar för att staden ska kunna bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare. MR-programmet kan också underlätta i arbetet genom att sätta fokus på hur de olika rättighetsområdena påverkar och förstärker varandra.

Förvaltningen anser att det skulle vara hjälpsamt om det togs fram ett stödmaterial kopplat till modellen som beskriver olika steg i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Detta för att konkretisera vad respektive verksamhet kan behöva göra för att uppnå de olika stegen.

Förvaltningen ser positivt på de handlingsplaner som ska tas fram och förhoppningen är att de kommer att konkretisera uppdraget för verksamheterna. Jämfört med de program som nu ersätts genom MR-programmet, är det föreslagna programmet av mer övergripande karaktär. Förvaltningen hoppas därför att handlingsplanerna kommer att innebära ett tydligare stöd i arbetet och i implementeringen av programmet.

Därutöver ser förvaltningen ett behov av att stadsledningskontoret bistår nämnderna och bolagen i det gemensamma implementeringsarbetet. Förutom att ta fram stödmaterial även erbjuda utbildningsinsatser. För att nämnderna och bolagen på ett konkret sätt ska kunna göra skillnad i enlighet med programmets intentioner, är det centralt att stadsledningskontoret tar fram metoder över tid som identifierar kunskap om målgruppens förutsättningar och behov. Detta i syfte att skapa en likställighet och samsyn i stadens arbete.

Barnrättsanalys

Stockholms stads program för mänskliga rättigheter bidrar till att uppnå barnkonventionen och stärka arbetet med alla barns rättigheter. Det är positivt att programmet betonar att stadens verksamheter behöver analysera hur barn berörs även om det inte är deras huvudsakliga målgrupp. Syfte och innehåll bedöms därför ligga väl i linje med barnens bästa ur ett barnrättsperspektiv.

Jämställdhetsanalys

Stockholms stads program för mänskliga rättigheter behandlar jämställdhetsfrågor och jämställdhetsperspektivet har därför beaktats. Syfte och innehåll bedöms därför ligga väl i linje med att stadens verksamheter ska bidra till ökad jämställdhet och löpande analysera den egna verksamheten utifrån hur den kommer män och kvinnor till del. Programmets innehåll bidrar även till arbetet med att Stockholm ska vara en jämställd stad.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Emma Liljenberg
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Remissunderlag Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2024-09-25
Emma Liljenberg, Avdelningschef	2024-09-23